

TEKENTETES ES NEMZETES

néhai

V A J I I B R A N Y I F E R E N C Z N E K ,

Teste felett, maga Várában s-Házánál Ib-
rányban, a' Szin alatt, 1 6 5 9-ben, 29=dik

Junii, lött P R Æ D I-

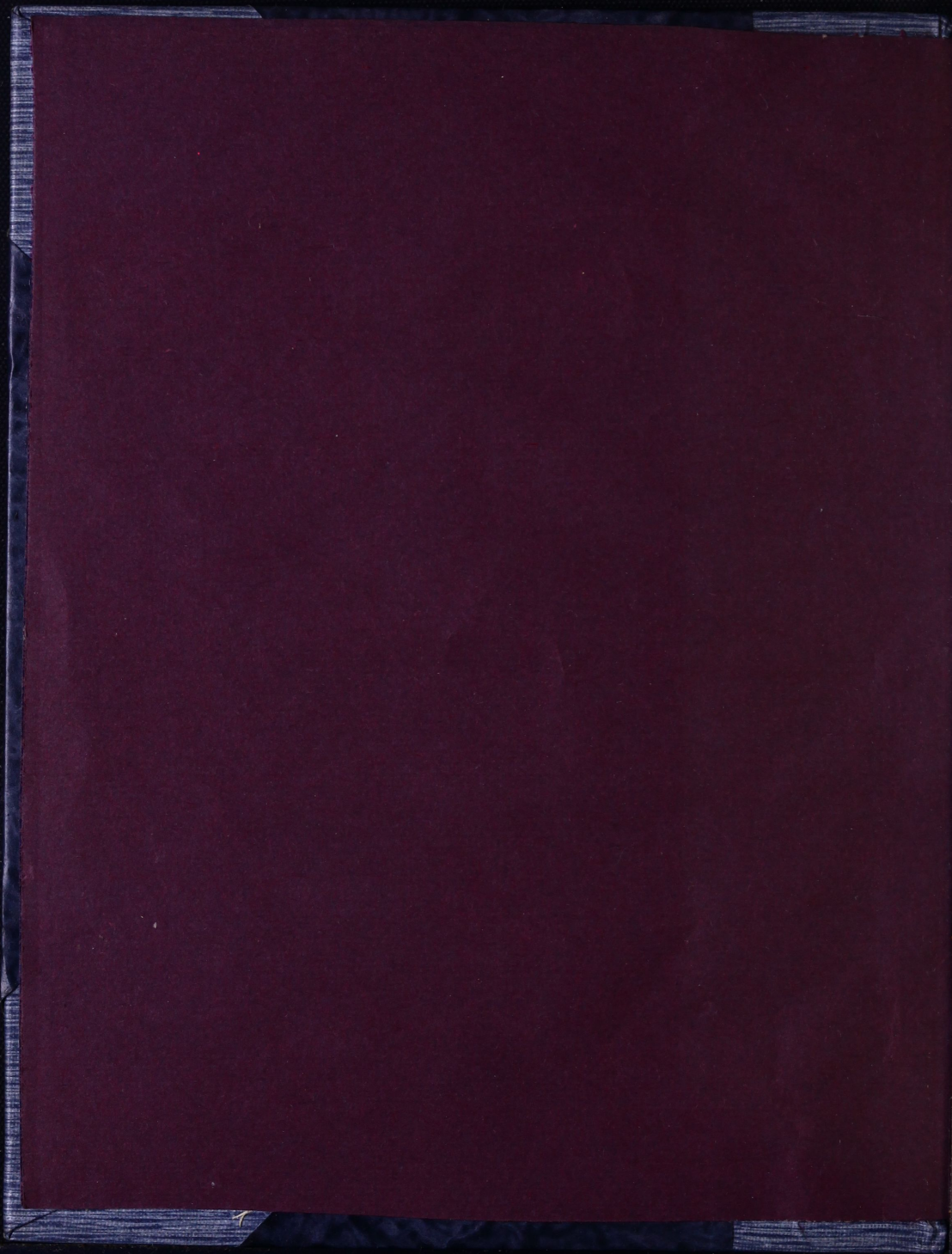
C A T I O.

V Á R A L L Y I L Ó R I N C Z *által.*

E L Ő L J A R O B E S Z E D.

IStennek örökös, Christus Jéusnak örökös
társai, valakic e' szomoru alkalmatossággal ide gyüle-
keztetec! Meg-akarván a' nagy dicsőségő Isten az ő
állandóságát, és a' mimulandóságinkat mutatni, nyil-
ván valo igéckel parancsollya-meg az Esaiás Prophéta-
nac a' 40. rész nec, 6, 7, 8. verseiben, mit prédikállyon.
Kiálts, (azt mondgya) Kérdi a' Propheta. Mit kiáltsak?
Hogy minden test olyan mint a' fű, és annak szépsége mint
a' mezei

TEKENTETES ES NEMZETES

néhai

V A J I I B R A N Y I F E R E N C Z N E K ,

Teste felett, maga Várában s-Házánál Ib-
rányban, a' Szin alatt, 1 6 5 9-ben, 29=dik
Junii, lött P R Æ D I-

C A T I O.

V Á R A L L Y I L Ó R I N C Z *által.*

E L Ő L J A R O B E S Z E D.

IStennek örökös, Christus Jészusnak örökös
társai, valakie é szomorú alkalmatossággal ide gyüle-
keztetec! Meg-akarván a' nagy dicsőségő Isten az ő
állandóságát, és a' mimulandóságinkat mutatni, nyil-
ván való igéckel parancsollya-meg az Esaiás Prophéta-
nac a' 40. rész nec, 6, 7, 8. verseiben, mit prédikállyon.
Kiáltis, (azt mondgya) Kérdi a' Propheta. Mit kiáltssak?
Hogy minden test olyan mint a' fű, és annak szépsége mint
A *a' mezei*

a' mezei virág, meg-szárad a' fű, &c. mint ha azt mon-
dotta volna: Némelly embereknek e' világon na-
gyob szépség, dicsőség és kedvesség vagy, és az emberek között olyan, mint a' fűvec között a'
virág; de egy pont különbség-is nincsen azok között a' mulandóságra nézve, hanem a' miképpen a' leg szeb-
bik virág, szintén olyan hamar el-hervad és el-szárad, mint a' legalább való fű, és ugyan azon egy kálza vágja-
le mind kettőt; szintén azonképpen a' leg nagyvilági szépségű, dicsőségű és kedvességű emberek-is olyan
hirtelen és váratlan ki-mulnac, mint a' szegény alá valo koldusok, nincsen ebben egy pont különbség-is. És
a' miképpen a' jó fűvön legeltetet kővér juhoc, a' sovány helyen legeltetet őszkővér juhockal azon egy mészár-
székben vitetnek; így a' szép palotákban lakó, és minden világi jókkal bővölködő nagy dicsőségű Urak, a'
kunyhókban lakozó szegény emberekkel azon egy koporsóban mennec. Meg-eggyeznek ott, és ebben
semmi különbség nincsen. Nem kell mészár példáért mennünk. Példa e' szomorú koporsóban elöttűnk fekvő
Tekéntetes, Nemzetes Néhai boldog emlékeztető Urunc, a' ki tudománnyal, értelemmel, gazdagsággal,
házájánac és az Isten Anyaszentegyházánac szerelmével, a' több emberek között, tündöklött; mindazonáltal ide-
jénec szintén javában, harmincz kilenczedic esztende-
jében, az halál ebben a' szomorú koporsóban rekeszté.
koporsója mellett lévő szerelmefinac nagy károokra és
szomorúságokra. Hogy azért Isten féltő hűve, ezt a' mi
mulandóságunkat ugyan valóban eszünkben vehessük,
az öröcké meg-marado Istennek könyörög, únc eckép-
pen.

KÖNYVÉRTŐ

K Ö N Y Ö R G E S.

N Agy ditsóségű, nagy hatalmu, és nagy igazságu Jehova seregeknec erős Istene, a' te nagy ditsóségednek és hatalmadnac meg-mutatására, a' mennyei dicsőségben, szentségben és ártatlanságban helyheztetet Angyaloknak sokaságos számoc között, te néked ezerszer valo ezren udvarlanac, és a' te színed előtt tiz ezerszer valo száz ezren állanac, hogy egy szodra a' te akaratodat mennyen és a' földön véghez vigyéc; De egyszer s mind olly véghetetlen szentségű Isten is vagy te, hogy azok a' Sz. Seraphim Angyaloc, a' te országod előtt befedezett orcával és lábbal állanac, s minden szentséget te néked tulajdonétnac, ezt mondván: Szent, Szent, Szent a' Seregeknec Ura, tellyes mind ez széles föld az ő dicsőségével: Mert még azok is, te hozzád hasonlítva, nem tökéletes tisztác a' te szemeid előtt. Miképpen alétanok tehát mi igazaknac és tisztáknac magunkat, a' kik utálatos, dohos, büzös emberc vagyunc, a' te szemeid előtt? Miképpen igazétanoc mi magunkat te előtted, a' kik nem Angyaloc, hanem Aszszonyi állatoktól születet emberc vagyunc, és mint a' vizet ugy szomjuhozúc az álnokságot? Nem igazétjuc magunkat ő mi Urunc Istenünk! hanem inkább magunc meg-alázásával megvallyuk, hogy ha a' te kegyelmed nem tartott volna minket, régen utolsó romlásra jutottunc volna, és ha a' te irgalmaságod magot nem hagyot volna minékünc, régen olyanocká löttünc volna mint a' Sodoma és a' Gomorrha. A' mi utálatos bűneinc ennek is az oka, hogy a' mi meg-maradásunkra támasztot főfő emberinket, eleteknec job korában, szedegetedzel a' szomorubalál által; De ő mi Istenünk! tégedet kérünc, a' te busulásodnac közepette is emlékezzél meg irgalmaságodrol, és a' mi sok szo-

moru esztendeinc után, adgy boldog napokat érni, a' mellyekben tégedet több szenteiddel egygyüt szolgálhassunc. Amen. *Mű Anyanc, &c.*

Textus. Eccl. 12. v. 15. 16.

v. 15. *A' dolognac summája ez: mind ezeket halván, az Istent félljed, és az őparancsolatit megtartsad: Mert ez az embernek földi dolga.*

v. 16. *Mert mindé cselekedetet az Isté ítéletre elő hoz, minden titkos dolog gal; akár jó, s' akár gonosz legyen az.*

Istennek örökös!

Enki nintsen az emberek között, a' ki a' pokol kinnyait elkerölni, és az örök életet megnyerni, igen ne kívánná: Mert a' természetnek tulajdona az, hogy a' maga megmaradását keresse. Deaz esernec, és a' természet megromlásának utánna, e' világnac hijában valóságira-is, nagy kívánsággal és ferenységgel rohannac; Ez a' világnac gyönyörűségire, amaz a' gazdagságnac telhetetlen kívánságira, a' harmadika' tisztettség vadászáfra gerjedez: Innen vagy az, hogy a' kegyelségnec szent tudománya csak addig tetfzic sokaknac, mig az ő kívánságoackal, melyre természet szerént hajlandóc, nem ellenkezc. Es midön hallják, hogy a' pokolnac elkerülésénec, és az örök élet megnyerésénec uttyát és modgyát az Isten törvénye és Evangeliuma tanéttya, sokan megakarják magokat oszlatni, és mind

és mind az Isten igéjéhez, s' mind a' testhez akarnac ragaszkodni, a' kegyelmségnek és az hijában valóságoknak gyakorlásához egyfesz s' mind akarnac nyulni.

A' bõlts Salamon azért a' Szent Lélec által, ezt a' pokolnac el-kerülésénec, és az örök élet meg-nyerésénec bolond uttyát akarja az embereknek szivekbõl ki-szagatni, és meg-mutatni, hogy nem ketrõs, hanem egygyetlen egy egyenes uttya légyen az örök életnek: Mert midõn ide fellyeb az ég alatt lévõ dolgoknak hijában valóságát, és azoknak rendeletlen keresésébõl következő nyavalyákat, az egész könyvben bõvségesen meg-mutogatta volna; Immár leg utolszor, elõnkben adgya azt, a' mi az ég alatt leg job, és minékünc leg hasznosab, a' melyben lelkünc meg-nyughatic, a' pokol kinyait el-kerülhettyünc, és az örök életet meg-nyerhettyünc. A' mellyet ha el nem akarunc veszteni ez orában tanullyuk-meg, és mind öröcké tartjuk-meg. *A' dolognak summája ez: Az Istent félyed, &c.*

Ezekben az igékben summa szerént, erõs argumentumokkal int a' Szent Lélec, a' kegyelmségnek és az igazságnak gyakorlására.

Két részre oszólnac az igék.

I. Vagyon itt az intés: *A' dolognak summája ez, &c.*
Az Istent félyed.

II. Vadnac az *Argumentumok* a' mellyeckel annac el-követésére serkenget a' Szent Lélec: *Mert ez az embernek fő dolga; Mert, &c.*

Az első részérõl.

Az intésben vagyon a' boldogságnak meg-nyerésénec uttya és modgya, avagy, az ember boldogságának

• *Compendiumra*, kitsény tsomoja, a' melyben az áll, melly az *Istennec félelme*, és az ő *parancsolatinac meg-tartása*. Az holott ismét két rikkelyek vadnac.

1. Az intésben lévő dolognac minéműsége és méltosága: *A' dolognac summája ez: hogy ezeket halván.*

2. A' dolog ő maga: *Az Istent félyed, és az ő parancsolatit meg-tartsad.*

Először azért az intésben lévő dolognac minéműségét és méltóságát meg-mutattyác ezek az igék: *A' dolognac summája ez: hogy ezeket halván.* Ha ez minden dolognac summája, ki jó bizonyára, hogy az egész Salamon irásában, sőt az egész szent Irásban nem említették az embernek olyan dolga meg, a' melly ilyen méltóságos, ilyen becsületes, ilyen hasznos, és az embernek ilyen szükséges volna, a' mint idevezitőnk-is hasonlót tanét. *Luc. 10. 42.*

Immár másodszor, meg-mondgya mi legyen az a' méltóságos és szükséges dolog a' mely mindenneknek summája: *Az Istent félyed, és az ő parancsolatit meg-tartsad.* Ezeket a' Szent Lélec őszve köti, mivel az Isteni félelem, olly el-válthatatlanul magával hozza az Isten parancsolatinac meg-tartását, mint a' tűz a' melegséget.

Mitsoda azért az az Isteni félelem?

Deum ipsum reverere. A' mellyet így-is fordéthatunc: *Az Istent tiszteljed, betsülljed.* Aza *Reverentia* azért, a' mely itt az Urnac tulajdonéttatic, közönségesen szolván, nem egyéb, hanem a' tiszteletnek ollyan neme, a' melly néminémű félelemmel, kiváltképpen való alázatossággal és engedelmes betsülettel őszve köttetet, mellyet az alfo rendűvec szoktac azoknac tenni, a' kik méltósággal ha-

gal, hatalommal, erővel és egyéb jószágokkal őket fellyűl haladgyác, nagy gondgyoc és vigyázások lévén azoknac beiszédekre, tselekedetekre és mind azokra valamellyec azokhoz tattoznac. Ezt azért igen könnyű a' lelki embernek az Istenre szabni, és meg tudni, mi legyen az a' *Reverentia Jehova*; az *Urnac tiszteleti* a' mellyet itt kíván a' Szent Lélec mindenektől. Azért, olyan Isteni tisztelet és betsület az, a' melly fiui félelemmel, lelki és testi, kíváltképpen igaz alázatósággal és engedelmességgel őszve köttetet, mellyből embernek fő gondgya és vigyázása vagyon az Isten igéjére, tselekedetre és mind azokra, valamellyec az ő ditsőségére és tiszteletire tartoznac. Ez az a' *Reverentia Jehova*, a' mellyet a' mi Magyarázónc *Isteni félelemnec* fordított, helyesen is, mivel az igaz fiui félelem olly igen meg kívánatik erre a' Tiszteletre, és olly szükséges része, hogy a' kettő gyakorta egyyc a' másikért vétetic az írásban, *Mal. 1. 6. Hol az én tiszteségem? Hol az én félelmem?* Es egyéb fok helyeken.

A' második része a' dolognac a' melyre a' Szent Lélec int, az *Isten parancsolatinac meg-tartása*. Meg-tartani azért az Istennek parantsolatit nem egyebet téizen, hanem azoknac engedni, és azoknac kívánságoc szerént való szent, igaz és jozan életet élni: Mert valakic igazán félk és tisztelik az Istent, az Istennek meg gondolása fel indittyá azokat a' vétkeknec el-kerülésére, és ennek valóságos s' Isten szerént való szent életnek el-követésére. *Nem tudodé te ember, hogy az Istennek kegyelmessége téged meg-térésre indét. Rom. 2. v. 4.*

A' második résziről.

A' má-

A' második részében két hathato *Argumentum* kal ösztönöz a' Szent Lélek ezeknek elkövetésére.

Első ez: 1. *Mert ez az embernek fő dolga*, az az. Ez az a' kiváltképpen való dolog, a' mellyben az embernek tellyes életében mindenec felet foglalni kel magát. Az is az embernek Istenhez való tisztinec tökéletessége, hogy az ember minden gondolatit, igyekezetit, szándékát, tanátsit és gondgyait rendellye és vigye az Isteni ísmérettelegyben kötteret Isteni tisztetleire, és az Ő Sz. Istenének olly félelmére, hogy az Ő Istenének szentségét életében és eselekedetiben megmutassa. Ezen az uton juthat ember a' boldogságra.

Második ez: 2. *Mert minden tselekedetet az Isten ítélre elő hoz, minden titkos dologgal; akar jo, s' akar gonosz legyen az.* Ezt az *Argumentum*ot vészi a' Szent Lélek az utolso rettenetes ítéletnek bizonyosságától és közönséges voltától, hogy a' minden bizonynyal meg-lészzen; Nem tsak meg-lészzen pedig, hanem egyszer s' mind olly közönséges és olly nyilván-valo leszzen, hogy az előtt egy ember sem rejtezhetik-el, egy tselekedetit, egy gondolattyát, akar mely titkos legyen is, el nem rejtheti *akar jo, s' akar gonosz legyen az.* Ez pedig az Istennek ítéleti két féle: Avagy rész szerént, személy szerént való és első; avagy közönséges és utolso. A' személy szerént való és első illetikinek kinck leszzen, vagy ebben az életben, vagy mindgyárt kinck kinck az Ő halálában. E világon, még ebben az életben meg-ítéltetnec az hitetlenec. *Joh. 3. 18.* és az Eördögök már meg-ítéltettec. *Joh. 16. v. 11.* Meg-ítéltettec azok már régen, az Isten Decretumában, az Isten igéjének tanubizonyfágtételiben, és va-

és fokac még a' magoc lelkec ismértiben-is, noha még amaz utolsó rettenetes *pronunciatio* nem hallatot. Az ő halálában is mindgyárt ki ki meg-ítéltetec, a' mint Idvezítőnknek a' Gazdag és a' Lázár felől való tanétása mutatatta. *Luc. 16. 19.* A' közönséges itéleti pedig az Istennek a' Világ végén lészén, a' melly utolsó és *jövendő itéletnek* mondatik. *Aét. 24. 25.* Közönséges itéletnek azért mondatik, mert mind holtak s' mind elevenek, nagyok és kicsinyec, az Angyaloc és az *Eördögök*-is. *Jud. v. 6.* egy-szers' mind állattatnak elő. *Eörökké-~~való~~* itéletnek-is hivattatik. *Heb. 6. v. 2.* Mert abban az Isten félők örökké-~~való~~ boldogságra vitetnek; az hitetlenec pedig örökké-~~való~~ gyöttelelemre vettetnek, és soha több itélet, sem abban való változás azt nem követi. Erről a' közönséges, rettenetes és utolsó iteletről szoll itt az Szent Lélek a' Salamon által.

Tudományok.

Tanu-

Az első derekas tudomány (mellyet csak meg-*emlé-
tek*) innetez. fágok
I.

*Az embernek tellyes életében való tisztinek tökéletes-
sége, mellyet a' boldogság követ, az igaz Isteni felelem,
és az ő parantsolatinak igaz és szíves meg-tartása.*

*A dolognak summája ez: Az Istent félyed, és az ő paran-
csolatit meg-tartsad: Mert ez az embernek fő dolga. Igaz ez
az írásnak több tanubizonyságiból-is: Mert,*

*Minden Nemzettségben kedves az Istennek, akár kicsoda,
a' ki őtet féli, és igazságot cselekedic. Aét. 10. 35.* Erről di-
tsértetnek a' szentek; A' Jób tökéletes ember volt, és az
ő tökéletessége abban állot, hogy Isten féltő és gonoszna-
gyűlölője volt. *Job. 1. v. 1. 8.*

B

Haszna:

Hafzna: Meg-feddi ez a' tudomány azokat, kik magok fölől azt itilik hogy az Istent ők tisztelik és félik: de az ő parantsolatit meg nem tartják, és a' goszna nem utáloi, az igazságnac nem követői. A' ki a' szent életet, az igazságnac gyakorlását, az Isten parantsolatina meg-tartását, az Isteni félelemtől és tisztelettől el-szakasztja, szintén olyan bolondul tselekedik, mint a' ki hideg tüzet keres: Mert az Isteni félelem magával hozza az Isten parantsolatina meg-tartását; az Szent Lélek is egyben köti azokat, abban helyhezteszi a' mi fűdolgunkat, és a' mi Istenhez való tisztunknec tökéletességét.

II. A' második derekas Tudomány az igékből ez:

2. Tanúság.

Minden bizonynyal meg-leszen az a' nagy, rettenetes közönséges ítélet, mellyben az Isten kinek kinek a' legtitkossab tselekedetiről és gondolatiról is számot veszen; Es annak meg-gondolása, minden ujonnan születet választot embert hathatokeppen fel-indét az isteni félelemre, és az ő parantsolatina szives meg-tartására.

Az Isteni félted, és az ő parantsolatit meg-tartsad: Mert az Isten minden tselekedetet ítéltre elő hoz, &c.

Két részre oszol a' tudomány: Mert itt vagy. 1. Az ítéletnec bizonyos volta. 2. Annak hafzna, hogy az igen hafznos és hathato eszköz, az Isten fiainac, az Isteni félelemre, és az Isten parantsolatina meg-tartására való fel-serkentésekre. Az elsőnek igazsága nyilván van. v. 16. A' másodiknak igazsága meg-tetűzik az igéknek egy mástól való függésekből.

A' tudomáynak első ágáról.

Ennek a' rettenetes ítéletnek bizonyos voltárol ez bizony-

bizonyosságunk vagyon az írásban. *Mindnyájan meg kell
minékünk jelenniünk a Christus ítélő séki előtt, &c. 2. Cor. 5. 10.
Imé el-jő az Ilt az ő sok ezer szenteivel, hogy ítéletet tégjen
mindenek ellen, &c. Jud. v. 13. 14. &c.*

Okai a' tudomáynak, mellyekre nézve nem tsak el
nem mulik, hanem el sem mulhatik ez a' közönséges
ítélet.

I. Mert az Isten igaságának dicsőségénee akkor.
kell tellyesfégefen meg-jelentetni, avagy, az Isten igas-
ságának tőkélletessen akkor kell meg-ditsőittetni: Tűn-
dőklic ugyan az Istennek igasága most-is, s' tűndőklic
világ kezdetitől fogva sok számtalan munkáiban és cse-
lekedetiben; de az istentelenek azt volta képpen nem
veszik észekben, azért akkor tőkélletessen mindenek
előtt ki kell annak jelentetni. Vegyétek észetekben,
azért itt ezeket.

1. Hogy noha az Isten igaságának tulajdonsága az,
hogy meg-büntetteffenek azok a' kik hitetlenséget tse-
lekesznec. 2. Tess. 1. 6, 7; mindazáltal mégis az hitetle-
neknek sok időig, ebben az életben, boldogabbol foly
állapattyok, hogy nem mint az Isten népének: A' kik
ezer vétkekkel rakvák, gyakorta meg-hosszszabbéttya
Isten életeket ezen a' földön, ugy hogy e' világnak ama
igaz bírāja (Gen. 18. 25.) né mindenkor fizet azoknak ez
életben az ő cselekedetek szerént. Mivel azért az Isten
igasága kívánnya hogy a' gonoszoknak gonoszul légyen
dolgok, és hogy azok meg-büntetteffenec; még-is ez
életben sokszor külömben vagyon a' dolog, s' az hitet-
len boldogul mégyen elő e' világ szerént: ki jó bizony
az, hogy valamely bizonynyal vagyon Isten, és az Isten.

igaz, valamely lehetetle hogy az az Isten magát és az Ő igaságát meg-tagadgya, szintén olyan lehetetlen, hogy az igaz Isten azt az utolsó ítéletet el-mulassa, melyben az istenteleneket nyilván meg-bünteti; és akkor az Ő igaságának ditsősségét az egész világ előtt tellyességesen ki-jelenti. Gondollyatok-meg csak ezt, voltaképpen: Holot az *istentelen az Istennek népét gyakorta mint a' kenyeret ugy észli. Psal. 14. 4. gyűlölik azok az Isten népének békességét, meg-eszik a' szegényeknek örökös jószágokat, bényelik az özvegyeknek házokat. Ha e' világ után arról számot nem kellene adniok, és azoknak méltó büntetéseket el nem kellene vennie, hol volna az Istennek igasága?*

2. Vegyétek észetekben itt azt-is: Hogy a' leg istenteleneb embert-is, az *Isten kezeinek munkái, e' világnak nagy és bölts alkotmánya, meg-győzik az Ő lelki ísméretiben, a' természetnek világossága által, hogy legyen egy örökke-valo, hatalmas, bölts Isten, a' ki azokat igazgattya. Rom. 1. 20. ha szintén nem akarná-is azt tudni; Ha pedig meg-győzik az Istennek létéről, örökké-valóságáról, véghetetlen bölcseségéről és hatalmaságáról, meg-győzhetik igaságáról is. Gondollya-meg azért a' leg istentelen ember-is azt, hogy a' melly bizonynal az Ő lelki ísméreti meg-győzi őtet arról, hogy vagy on Isten, szintén ugy meg-győzheti hogy az az Isten igaz, nem hadgya büntetetlen az hamis embert, hanem meg-ítéli azt; láttya pedig hogy még azokat-is nem mindenkor ítéli-meg e' világ szerént, a' kiket maga-is az istentelen ember ítéletre méltónak ítél. Azért még az istentelen embert-is a' természetnek világossága meg-győzheti*

heti arról, hogy a' miképpen az igaz Isten magát s' igazságát meg nem tagadhattya; azonképpen az ítéletet el nem mulathattya.

2. Oka: Mert az Isten irgalmaságának ditsőségének is akkor kell tökéletesen ki-jelentetni: Tündöklék bizonyára ma is az Isten kegyelmességének gazdag ditsőisége; de az istentelen az ő meg-térhetetlen szívének keménysége miatt nem veszi azt észében; az Isten fiai észekben veszik és meg-térnek. Hogy azért az istentelenek is meg-lásák mikor veszik el az igazak az ő irgalmaságából a' jutalmot, ítéletnek kell lenni. *Mal. 3. 17. 18. Es lesznek, &c. Akkor meg-láttjátok. Rom. 2. v. 4, 5, 6, 7.* Vegyétek észetekben itt is azt, hogy az irgalmaságnak uta és tulajdonsága az, hogy a' kik jól tselekedtenek e' világnak estvéjén azoknak jutalmot adgyon. *Matth. 20. v. 8.* Sokan pedig az Isten fiai között ez életben az Isteni szolgálatért és az igazságért el-hagyattatnak, sőt üldöztetnek s' meg-ölettetnek, bizonyára tehát az Isten irgalmaságának kiváltképpen való tekinteti és tulajdonsága azt kívánja, hogy az utolsó ítéletben irgalmaságot nyerjenek. *Matth. 5. v. 7.* a' miképpen azért a' véghetetlen irgalmaságu Isten magát meg nem tagadhattya, szintén ugy nem tagadhattya meg azoknak ígért jutalmot, mellyet az utolsó ítéletben ad meg azoknak, hogy az ő irgalmaságának ditsőisége akkor tökéletesen tündököllék.

3. Oka: Mert az Isten hívségének s' beszédében való tökéletességének ditsőségének is akkor kell tökéletesen ki-jelentetni: Mert vallyon s' miből származik az Istenre nagyobb ditsőség mint hogy ő hiv és igaz az ő

igéretiben? Az ítélet napja az az idő, a' mellyen az Isten tellyességesen meg-fizeti a' mit ígért az ōtet félőknek, és a' mivel meg-fenyegerte az istenteleneket. *Mal. 3. 17, 18. Act. 17. 31.* Azért, a' miképpen hogy az Isten *Jehova, Valóság*, nem tsak létében, hanem igéretiben is. *Exod. 6. v. 4, 6.* Őt még az hitetleneknek meg-fenyegetésében is. *Ezech. 6. v. 13.* valamiképpen hogy létében magát meg nem tagadhattyá, szintén azonképpen az utolsó ítéletben véghez vijendő igéretinek meg-adását, és az hitetlen ember ellen tört fenyegetésének bé-teljesítését is el nem mulathattyá, akkor az ő hivségének és tökéletességének az egész világ előtt tellyességesen meg kell ditsőittetni.

4. Oka: Mert az Isten hatalmafságának ditsőiségének is tellyességesen meg kell akkor jelenteni: Véghetetlen hatalmafságát láttya akkor az Istennek ez egész világ egyszer s' mind. 1. A' Menynek Földnek változásában. *2. Pet. 3.* 2. Az Angyaloknak szolgálattokban. *2. Tess. 1. v. 7.* 3. Annyi számtalan *Legio* és *millio* embereknek, a' kik voltanak és lesznek, nagyoknak és kitsényeknek, egy ítélő székeleiben való állatásában. 4. Az halálnak erejének meg-rontásában, és azoknak fel-támasztásokban. Igen meg-ditsőittetik akkor mind ezekben e' világ előtt az Istennek véghetetlen hatalmafsága.

5. Oka: Mert az Isten véghetetlen bőltességének is akkor kell tökéletesen ki-jelenteni, és meg-ditsőittetni: Akkor valoban meg-tetszik az ő véghetetlen bőlttsége midőn mindenek láttyák, hogy Isten mindeneket arra a' végre vihetet, a' mellyre őráktól fogván czélozott. Ennyi számtalan sok dolgoknak, tseleked-

teknek,

teknek, beszédeknek, gondolatoknak, a' mellyek voltak és addig lésznek, az ő maga fel-töltt czéllára való vitelekben el nem tévelyedni, avagy nem véghetetlen bőltseége-é? A' leg titkossab dolgokat és gondolatokat nap fényre hozni, nem felséges bőltseségnek munkája-é? Láttjátok azért, hogy a' miképpen ez véghetetlen nagy Isten ő magát meg nem tagadhattya, szintén azonképpen az ő véghetetlen igaságának, irgalmaságának, tökéletességének, hatalmának és bőltseségének, ditsőségeinek, az utolsó ítélet napján felséges módon való ki-jelentését el nem mulathattya. Ezek az okok a' mellyekre nézve nem csak el nem mulik, de ugyan el sem mulhatik az utolsó ítélet. Immár a' tudománynak második részét csak egy íz-oval mutatom-meg.

A' Tudománynak második ágáról.

*Annak az utolsó ítéletnek meg-gondolása, az Isten fiait hathatóképpen gerjeszti az Isteni félelemre, és az Isten parantsolatának meg-tartására. A' bőlt Salamon nem talált erre hathatob ősztrönt; Az Istent félted (azt mondgya) és az ő parantsolatit meg-tartsad: Mert az Isten minden cselekedete-
ket ítéletre elő hoz, &c. Így Jac. 2. v. 12. Ugy szölylatok, és úgy tselekedgyetek, úgy-mint a' kik meg-ítéltettek az szabadságnak törvénye által. A' szent Péter által is mint erős és hathato Argumentummal ezzel indét azokra. 2. Pet. 3. 11.*

Hafznai a' Tudománynak.

I. *Hafzon.* Oktatás. 1. Meg mutattya, ez a' tudomány, mi légyen annak az oka, hogy még az Istennek szolgálai-is gyakorta meg-tsüggedgyenek, és késedelmeskedgyenek a' jobban, mikor avagy a' nyomoruságoktól, avagy a' magok kívánságától késértetnek: Mert az hit-
nek

Hafz-

nai, 1.

nek nem azzal az erősségével hiszik, a' mellyel kellene, az utolsó ítéletet; a' melyben az Isten olly bőségesen meg-jutalmazná nékiek az ő keserves fáradságokat; és hogy az őket ok nélkül nyomorgatokat oly keményen meg-büntetné akkor, avagy hogy még ebben az életben az ő kemény ítéleti alá verné azokat, a' mint Isten gyakorta tselekedik a' kegyetleneckel.

2. Meg-mutattya azt-is mi légyen annak az oka, hogy a' világi emberek ollyan hijában valok, részegek, hamisan esküvők, szitkozódók, nyomorgatók, szombatnak meg-rontói, és minden hamiságnak tselekedői. Bizonyára soha azokra a' vétkekre nem adnák magokat, ha tőkélletessen és a' dolognak valósága szerént hinnéc az utolsó ítéletnek meg-létét, a' melyben Isten tellyes életekről, minden gondolattyokrol, beszédekről és tselekedetekről számot vészen; *Mivel hogy hamar sententia nem mondatik ellenek, mely az ő bűnöknek büntetésére való volna: azért viszi az ő szívek őket a' bátorságra, hogy gonoszt tselekedgyenek. De efféle tsufolóc ellen, a' kik megszűve vetvén a' gonosznak napját, az ő kívánságok szerént járnak tűzzeljő-el az Ur, a' kárhozatnak és az hitetlen embereknek veszedelmeknek napján.* 2. Pet. 3. v. 3, 4, 5, 6, 7.

2. Ha- II. Haszon: Feddés. Azok ellen a' kik szájockal val-
szon. lyác az utolsó ítéletnek el-jövetelit, de az Isten parancs-
tsolati helyet az ő életeknek *Regulái* a' szokás, és az ő At-
tyoktól tanolt hazugságoc. Vadnac sokan illyenec még azok között is, a' kiket Iste az ő népe között elő állatot, méltosággal fel-ruházott, a' kik *Magistratusok*, hogy ő két táblán lévő parantsolatinac fegyverrel is őrizői és oltalmazoi legyennec. De ha az Istennec szolgálai kényszerític őket,

Őket, hogy büntetésec legyen a' parázna, gyilkos és eg'éb hitetlenségbe élő Nemes embereknek, még tsufollyác, gyalázzác és szidalmazzác az Istennek szolgait, a' szokást hányzác, az Isten szentséges törvényének kívánságát Papoc igájának mondgyác. Ez illyenec amaz földi hatalmasok, a' kik az Úr ellen tanácsot tartnak, és ezt mondgyák: Szaggassuk el az ő köteleket, és rázzuk-le rólunk az ő igájokat. Psal. 2. v. 2, 3. Az Istennek gyönyörűséges, lelkeket vídáméto parantsolattya, iga a' gonosz lelkeknek. Meg kelle-ne azt gondolni a' kiket Isten méltósággal fel-ruházott, hogy ők mind tisztékre, s' mind náluk lévő ajándékokra nézve, s' mind az Istennek világi külfő áldásira nézve, kötelesebbek másoknál, az Isten parantsolatinac megtartására, és ha maga lészén azoknak meg-rontója, maga lészén a' nyomorgató, avagy a' latroknak párt-tartója, nagyob lészén az ő büntetése a' másokénál, mikor jo vágasztalást vészén az Isten az ő büntetésekből. Esa. 1. 23, 24.

III. Haszon: Intés. Ha nevedetni akartok az Iste-ni félelemben és a' valóságos szentségben, legyetec tökéletesek és erősek abban a' hitben, hogy bizonyoson meg lészén az az utolsó ítélet, a' melyben minden tse-lekedetekről, gondolatokról, még a' leg titkosabbak-ról is számot kell adnotok. Ugy gondolkodgyál, ugy szolly, ugy cselekedgyél az emberekkel, hogy minden gondolatid, szóllásid és tselekedetid az Istennél legye-nek, a' ki a' leg titkosab és el-felejtet tselekedetidetis nap fényre hozza és a' szerént fízer. Ha illyen hit vagyon bennetec, meg-tudgyátoc az ő gyűmöltsiről: mert a' mely emberben e' vagyon, ezeket tselekefzi az abban.

3. Ha-
szon.

1. Az utolsó ítéletnek emlekezeti által el-vonnya-

C

azokat

azokat a' büntől, az ő sziveknek utairol, és az ő szemeknek kívánságitol. *Eccl. 12. 1. Eörvendezz Iffiu, &c. de megtudgyad, hogy mind ezekért tégedet az Isten ítélre vonfszon,* mint ha azt mondotta volna: Zabolázzon-meg tégedet az, a' te szivednec utaiban, és a' te szemednec látásiban, hogy azokért Isten ítélre vonfszon.

2. Az Isten fiait az el-kezdet joban meg-erősíti, mikor arra a' jutalomra tekint a' mely akkor meg-adatik. *1. Cor. 15. 58. Szerelmes Atyámfiat erőssen meg-álljatok, &c. tudván hogy a' ti munkátok nem kijában valo az Urban.* Ehez mint egy oszlophoz úgy támaszkodic ez a' hit a' nyomoruságokban és minden késértetekben.

Ezt a' hitedet pedig ilyen képpen gyámölgassad.

1. úgy-le te magadban, és vizsgál-meg-életednek minden tselekedetit, tudd-meg, mellyek legyenec azok közzől, a' mellyek az Isten törvénye szerént büntetélre és átokra ítélthetnének.

2. Valamellyeket azok közzől olyanokat találsz, erősítéd-meg lelkedet azok ellen, végezd-el magadban hogy soha többé nem tselekepszed.

3. Végezd el azt-is erőssen te magadban, hogy minden nap úgy élsz, úgy tselekedel, mint ha az nap meghalnál, és a' nap ítélre vonattatnál, s' tsak azt tselekedgyed a' mellyet halálobdā meg-lőtnec leni kívánnál.

4. Ezeknek el-követésére buzgo könyörgésed által mennyei erőtt kéri, hogy Isten adgya az ő gazdag ditsóségeért: hogy alhatatosan erősödgyél-meg a' belső emberben. *Eph. 3. v. 16.*

Minden nap azért itéld-meg magadat, minden nap meg-ujítsad a' te Istennel valo szövetségedet, jo fundamentumon állassad-meg a' te lábaidat, a' tökéletes isteni félelmen, úgy-mint a' ki minden nap várod az ítélést; Akár egyél, akár igyál, s' akár mit tse-

mit tselekedgyél, mindenkor szemeid előtt forogjon a' Böltsnek ez a' monda: *Az Istent félted, és az ő parantsolatit meg-tartasad: Mert minden tselekedetet Istent ítélre elő hoz, &c.* Akarod-é azért hogy a' te esküvéfid az Isten ítélő széki eleiben hozattassanak? Ha nem akarod. ne esküdgyél: Meg-ítéltet már az, az Isten törvénye által; itéld-meg te is magadat, kárhoztassad, hadd-el, hogy irgalmaságot nyerhes. Ti közönséges lopók! a' kik a' közönséges haszonra, az Isté ditsőtségére és hazátok meg- maradására való jokat, csak a' magatok hasznára, szivetek telhetetlen kívánságára fordíttátok; és a' kik minden kereskedést, minden pókok, magatok foglaltok-el, hogy a' ti rosz marhátok kétfizerte való árrán kellyen, és hogy csak magatok élhessetek a' földnek javaival. Ezerképpen meg haladgyátok ti azokat a' lopásban, a' kik nagy és elkerülhetetlen szükségében az ő lelkeknek kívánságának bétöltésére való lopnak. Akarjátok-é hogy ezek Isten eleiben mennyenek ama rettenetes ítéletben? Hanem. Itéllyétek meg kárhoztassátok, hadgyátok-el, hogy irgalmaságot nyerjete az ítéletben. Mindnyájan ti tsalárdok, Vsofarók, tsufolók, réfzegek, szóbatnak meg- rontoi, kegyetlenek, nyomorgatók, &c. Akarjátok-é hogy a' ti tselekedeteitek az Isten ítélő széki eleiben mennyenek? Hanem. &c. hadgyátok-el hogy a' *ti bűnestekek-zórólteffenek ama meg-hívesítésnek noplán.* Tetsék azért néktek ez az én tanátsom, avagy inkább a' Szent Lélek tanátsa: *Az Istent félted, és, &c.*

Légyen azért te nálad az Isten parantsolatinak félelemmel
való meg-tartása.

1. Igaz és tiszta: Mert *szükség hogy az Isten lélekben és igazságban tiszteltessék. Joh. 4. 24.*

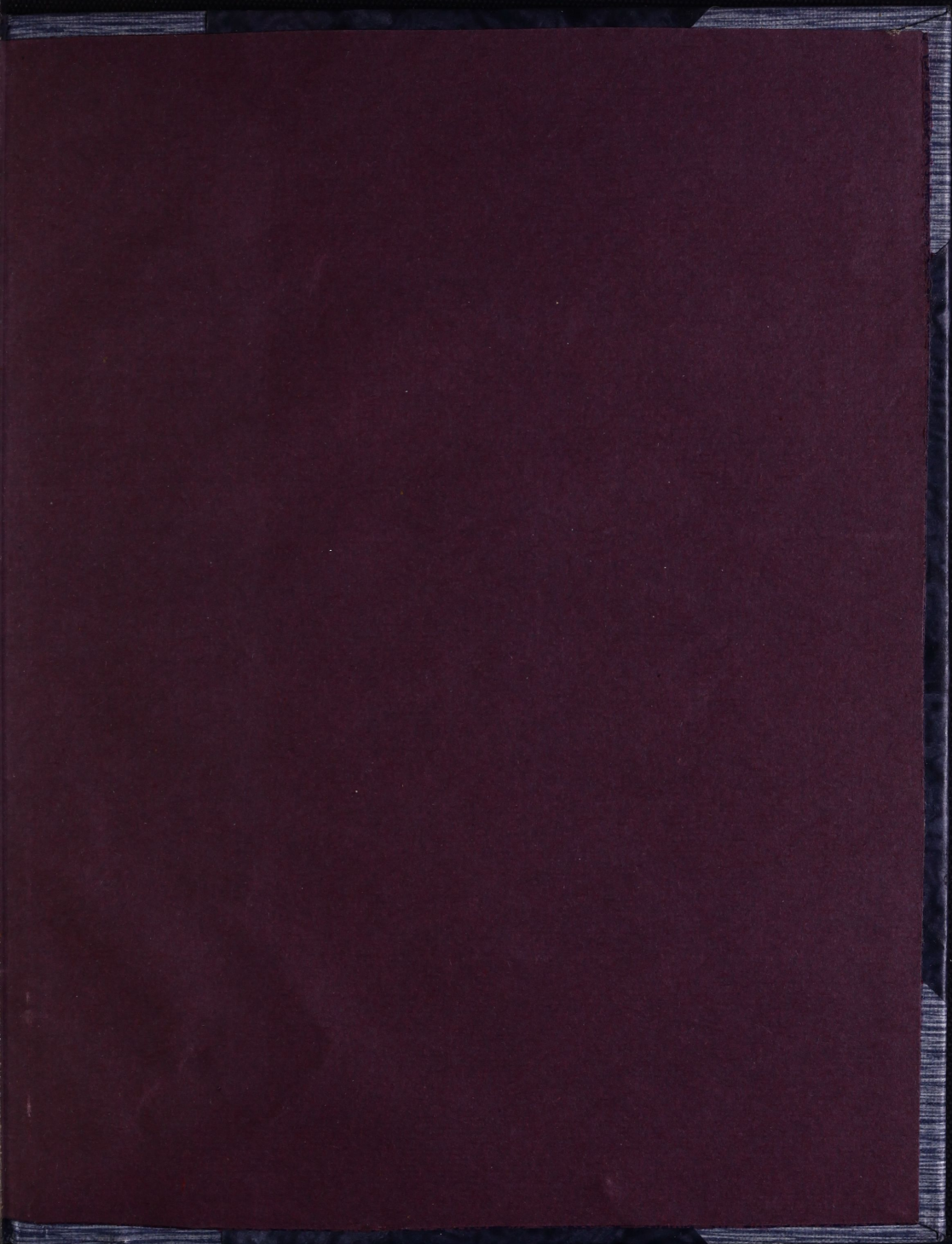
2. Szabad akarat, szerént való: Mert a' kik szabad akarat szerént szolgálnak, azok szolgálnak tiszta szívből. *2. Cron. 29. v. 6.* Öszve vetvén a' 9. verssel. Az is illik a' Christus hiveihez. *Psal. 110. v. 3.*

3. Közönséges: Vgy hogy az Istennel minden parantsolatira, s' te magadnak-is minden tselekedetidre ki-terjedgyenek: Mert az Isten parantsolatinak el válhatatlan egyben köttetése miatt, *valaki egy dologban vétkezik, az egész törvénynek meg-rontásában bűnös. Jac. 2. 10.* Es egész testedet kell tenéked élő és szent áldozatul az Istennek elő állatnod. *Rom. 12. 1.* Nem-is tökéletes jó az, a' mely nem tökéletes szeretetből, avagy nem helyes szívből, lélekből származik. *Matth. 22. 37.*

4. Alhatatos: Szorgalmasan meg-mutassad a' te reménység-

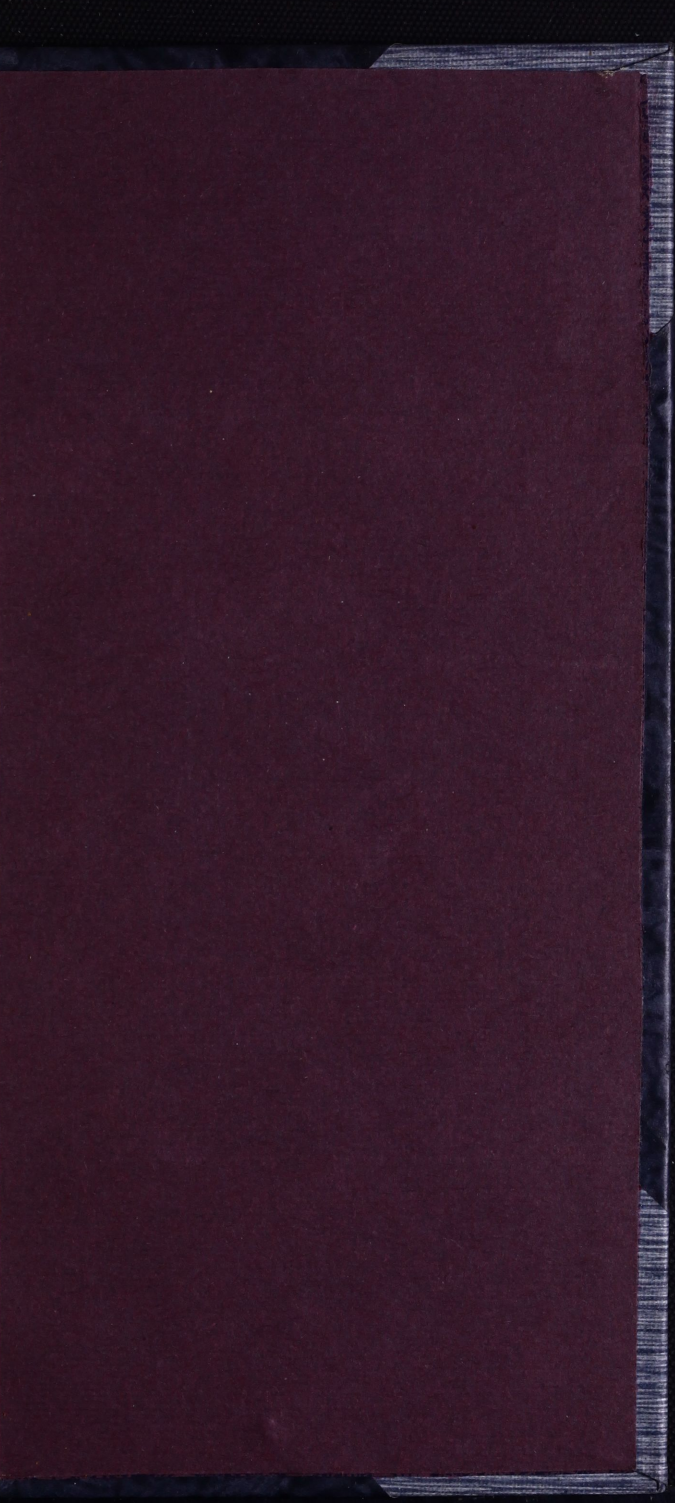
nek álhatatos voltát. Heb. 6. 11. Mindenkor emésztesek a' te lelked, az Isten törvényéhez való buzgóságnak miatta. Psal. 119. 20. Ez ilyen Isteni félelem, és ilyen parantsolatoknak meg-tartása léfzen kedves az előtt. Így tselekedvén, az utolsó ítéletben bátran meg-álhatsz, és irgalmaságot nyerhetsz.

Tinéktek-is azért Tekintetes és Nemzetes személyek, kik ez szomoru gyászos koporsó mellett vadtok, a' ti Szerelmesteknek halálán keseregtek, ez a' vigasztalástok: Hogy noha Isten őtet ez életben a' fok testi nyomorúságok által igen meg-rostálta; de az ő hitinek jutalmát erre az ítéletre halasztotta: Mert Isten ez életben még az ő szerelmes szentivel-is két utakon szokot bánni. Irgalmaságának uttyán, és Igaságának uttyán. Irgalmasága szerént, szükséges jayaival őket meg-áldgya, szükségekben vélek vagyon, el nem hadgya. Igasága szerént igen méltán sújtollya-meg, az ő Atyai vcsfzejével, az ő bűnökért, úgy hogy a' külső világi állapotokból meg-sem tetszik az ő Fiuságok. A' mellyet Isten, az ő véghetetlen bölcsesége szerént, fok igaz és szent okokért tselekedik: de hogy egyebeket mind el-hadgyak, igen szépen előnkben adgya az Isten Anyaszentegyháza, a' maga példájában, miért sújtollya és látogassamag Isten olly keservesen a' maga választottit-is e' világ szerént. *Esa 26 v. 8, 9. Még a' te ítéletidnek utában-is Istent téged varunk, &c.* Innen igen szépen meg-tetfzik, hogy Isten ezt két kiváltképpen való tekintetekre nézve tselekefzi. Először magokra nézve. Másodszor másokra, ez földnek lakosira nézve. Magokra nézve azért, hogy e' világtól, mint egy mérges tejörsecestől, el-szakadgyanak, és az Istent várják, s az ő emlekezeti lelkében kívánnák. Másokra nézve azért, hogy a' földnek lakosi, látván mely igen gyűlöldője légyen Isten a' bűnnek, hogy még az ő szerelmesiben-is igen meg-ostorozza, tanullynak ítéletet és igazságot. Ezt a' ti Szerelmesteket-is az Isten, igazságának uttyán, ebben az életben, a' fok nyomorúságok alá vetette; Először magára nézve, hogy szívét elvonván e' világi veszendőjoktól, az Istent buzgovan várná, az ő emlekezeti lelkében kívánná, még és szaka-is szívében az Istent ohajtanná, és lelkében hozzá sietne. Másodszor, ti reátok nézve, földnek lakosi, a' kik őtet ismértétek, látván mely igen meg-látogatta Isten őtet ez életben, tanuljatok si ítéletet, és igazságot tselekedni e' földön, hogy az Istennek ilyen keserves látogatását el-kerülhessétek e' földön, de kiváltképpen ama' rettenetes nagy ítéletben való büntetését. Amen.

nek alhatatos voltát. Heb. 6. 11. Mindenkor emésztessek a' te lelked, az Isten törvényéhez való buzgóságnak miatta. Psal. 119. 20. Ez ilyen Isteni felelem, és ilyen parantsolatoknak meg-tartása léfzen kedves az előtt. Így tselekedvén, az utolsó ítéletben bátran meg-alhatasz, és irgalmaságot nyerhetsz.

Tinéktek-is azért Tekintetes és Nemzetes személyek, kik ez szomoru gyászos koporsó mellett vadtok, a' ti Szerelmesteknek halálán keseregtek, ez a' vigasztalástok: Hogy noha Isten őtet ez életben a' fok testi nyomoruságok által igen meg-rostálta; de az ő hitinek jutalmát erre az ítéletre halasztotta: Mert Isten ez életben még az ő szerelmes szentivel-is két utakon szokot bánni. Irgalmaságának uttyán, és Igaságának uttyán. Irgalmasága szerént, szükséges javaival őket meg-áldgya, szükségekben vélek vagyon, el nem hadgya. Igasága szerént igen méltán sújtollya-meg, az ő Atyai vesztsejével, az ő bűnőkért, úgy hogy a' külső világi állapotokból meg-sem tetszik az ő Fiuságok. A' mellyet Isten, az ő véghetetlen bölcsesége szerént, fok igaz és szent okokért tselekedik; de hogy egyebeket mind el-hadgyak, igen szépen előnkben adgya az Isten Anyaszentegyháza, a' maga példájában, miért sújtollya és látogassamag Isten olly keservesen a' maga választottit-is e' világ szerént. *Esa 26 v. 8, 9. Még a' te ítéletidnek utában-is Istentéged varunk, &c.* Innen igen szépen meg-tetszik, hogy Isten ezt két kiváltképpen való tekintetekre nézve tselekezi. Először magokra nézve. Másodszor másokra, ez földnek lakosira nézve. Magokra nézve azért, hogy e' világtól, mint egy mérges tejörsebstől, el-szakadgyanak, és az Istent várják, s az ő emlekezeti lelkében kívánnák. Másokra nézve azért, hogy a' földnek lakosi, látván mely igen gyűlöljő legyen Isten a' bűnnek, hogy még az ő szerelmesiben-is igen meg-ostorozza, tanullynak ítéletet és igazságot. Ezt a' ti Szerelmesteket-is az Isten, igazságának uttyán, ebben az életben, a' fok nyomoruságok alá vetette; Először magára nézve, hogy szívét elvonván e' világi veszendőjoktól, az Istent buzgovan várná, az ő emlekezeti lelkében kívánná, még és szívében az Istent ohajtana, és lelkében hozzá sietne. Másodszor, ti reátok nézve, földnek lakosi, a' kik őtet ismértétek, látván mely igen meg-látogatta Isten őtet ez életben, tanuljatok si ítéletet, és igazságot tselekedni e' földön, hogy az Istennek ilyen keserves látogatását el-kerülhessétek e' földön, de kiváltképpen ama' rettenetes nagy ítéletben való büntetését. Amen.

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8

Centimetres 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

TIFFEN Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

